

Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2016

dr. C. Hoeben
K. Kwakkel MSc

**rijksuniversiteit
groningen**

COELO

Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden

Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2016

Corine Hoeben
Klaas Kwakkel

COELO

Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden

Faculteit Economie en Bedrijfskunde

Rijksuniversiteit Groningen

www.coelo.nl

COELO-rapport 16-1

ISBN 978-94-92218-06-3

© COELO, Groningen, 2016

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming.

Aan het verzamelen en het verwerken van de gegevens voor deze uitgave is de grootst mogelijke zorg besteed. Iedere aansprakelijkheid voor de gevolgen van activiteiten die op basis van deze gegevens worden ondernomen wordt echter afgewezen.

Inhoud

0.	Voorwoord	6
1.	Inleiding	7
1.1.	Inhoud	7
1.2.	Gegevens	7
1.3.	Opzet	7
2.	Samenvatting van de belangrijkste ontwikkelingen in 2016	8
2.1.	Tarieven	8
2.2.	Woonlasten	8
3.	Tarieven	10
3.1.	Onroerendezaakbelastingen	10
3.2.	Afvalstoffenheffingen	13
3.3.	Rioolheffing	15
4.	Woonlasten	18
4.1.	Definitie	18
4.2.	Omvang en ontwikkeling	18
	Verantwoording	22
	Gemiddelden	22
	Uitgangspunten waterverbruik en afvalaanbod	22
	Onroerendezaakbelastingen	23
	Aansluiting bij voorgaande editie	23

O. Voorwoord

Sinds 2002 stelt COELO jaarlijks een overzicht op van de kerngegevens betreffende de belastingen in de grote gemeenten. Onder grote gemeenten worden provinciehoofdsteden gerekend, en gemeenten met ten minste 90.000 inwoners. Het betreft 36 gemeenten. In de onderzochte gemeenten woont 38 procent van de Nederlandse bevolking.

Later dit jaar publiceert COELO gegevens over gemeentelijke belastingen die hier nog buiten beschouwing blijven, en daarnaast ook gegevens over de belastingen van provincies en waterschappen. Bovendien worden dan *alle* gemeenten meegenomen, niet alleen de grote. Dat kan nu nog niet omdat niet alle gemeenten hun tarieven hebben vastgesteld.

De onderzoekers danken de medewerkers van de deelnemende gemeenten voor hun bereidwilligheid bij het invullen van het elektronisch vragenformulier en het aanleveren van aanvullende informatie.

Wij zijn de Waarderingskamer erkentelijk voor het beschikbaar stellen van gegevens met betrekking tot de woz-waardeontwikkeling. Verder is dank verschuldigd aan Willem Boorsma, Frank Mol, Valerie de Smet, Richard van der Veen, Rolinda de Vries en Rob Wieringa voor hun hulp bij de dataverzameling en controle. Ook bedanken wij Maarten Allers voor commentaar op een eerdere versie van dit rapport. Vanzelfsprekend berust de verantwoordelijkheid voor eventueel resterende onvolkomenheden bij de auteurs.

1. Inleiding

1.1. Inhoud

Deze rapportage bevat een overzicht van de tarieven van de onroerendezaakbelastingen (ozb), de afvalstoffenheffing en de rioolheffing in de grote gemeenten. De nadruk ligt op de lasten voor huishoudens.

1.2. Gegevens

De in dit rapport opgenomen tarieven zijn de tarieven zoals die door de gemeenteraad zijn vastgesteld. We zijn dus niet uitgegaan van de begrotingen. De gegevens zijn door COELO verzameld. In eerste instantie is daarbij gebruik gemaakt van een elektronisch vragenformulier, waarin diverse controles zijn ingebouwd. Van sommige gemeenten is aanvullende informatie per e-mail of telefoon verkregen.

De getallen in de tabellen staan tegen een gekleurde achtergrond. Per kolom is ongeveer een derde blauw, een derde grijs en een derde rood. Hierdoor is in één oogopslag te zien welke waarden relatief laag (blauw) of hoog (rood) zijn. Bij de keuze van de gehanteerde kleuren is zo veel mogelijk rekening gehouden met de visuele beperking van kleurenblinden.¹

1.3. Opzet

Hoofdstuk 2 van dit rapport vat de belangrijkste ontwikkelingen samen. Hoofdstuk 3 bespreekt in detail de tarieven van, achtereenvolgens, de ozb, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Hoofdstuk 4 geeft een overzicht van de gemeentelijke woonlasten. Het rapport wordt afgesloten met een verantwoording van de gehanteerde methode.

¹ Hierbij is gebruik gemaakt van J. Walraven, *Kleurenblind. Zien en toch niet zien*, Blind Color, Arnhem, 2000.

2. Samenvatting van de belangrijkste ontwikkelingen in 2016

2.1. Tarieven

Tabel 1 geeft een overzicht van de ontwikkeling van de belangrijkste gemeentelijke belastingen, en van de woonlasten, voor meerpersoonshuishoudens.

Tabel 1 Overzicht 2016

	Tarief in euro's			Verandering (%)		
	Laagste	Gemiddelde	Hoogste	Kleinste stijging	Mutatie van gemiddelde	Grootste stijging
Ozb woningen ^a	126	233	485	-2,9	1,5	10,7
Afvalstoffenheffing	95	283	347	-27,4	-0,8	10,5
Rioolheffing	108	163	280	-4,1	1,9	8,6
Woonlasten ^b	549	679	832	-2,0	0,6	8,0

Meerspersoonshuishoudens. Gemiddelden zijn gewogen naar de grondslag (bij ozb de woz-waarde en bij de riool- en afvalstoffenheffingen het aantal huishoudens).

a Gemiddelde aanslag bij gemiddelde woz-waarde in de desbetreffende gemeente.

b Ozb, rioolheffing en afvalstoffenheffing.

In 2016 is de peildatum van de woz-waarden verschoven van 1 januari 2014 naar 1 januari 2015. Daardoor is de waarde van de gemiddelde woning in de grote gemeenten gestegen met 2,9 procent. De gemeenten hebben hun ozb-tarieven aan deze ontwikkeling aangepast. De gemiddelde ozb-aanslag voor woningen stijgt in de grote gemeenten met 1,5 procent. Gecorrigeerd voor de inflatie, die in 2016 naar verwachting 0,9 procent zal bedragen,² is dus sprake van een ozb-stijging van 0,6 procent.

Het gemiddelde tarief van de rioolheffing (gebruiker en eigenaar samen) neemt met 1,9 procent toe. Het gemiddelde tarief van de afvalstoffenheffing daalt met 0,8 procent.

2.2. Woonlasten

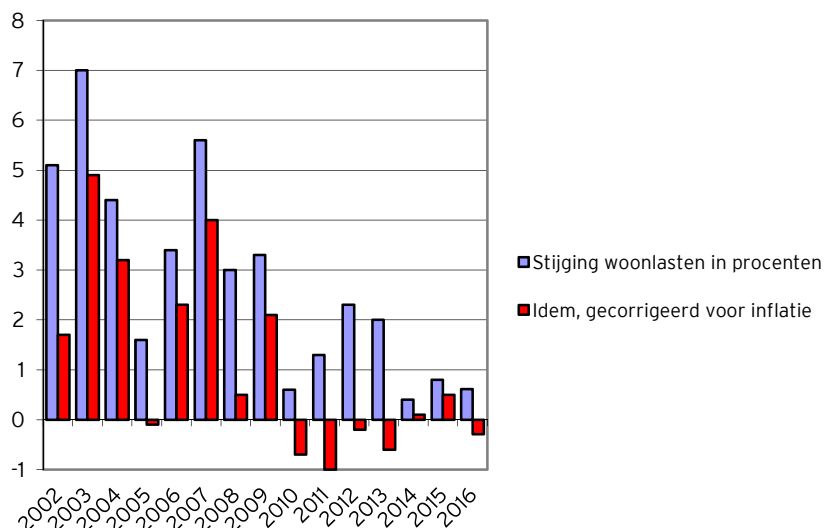
Onder de gemeentelijke woonlasten verstaan we hier de ozb voor de eigenaar van een woning met een voor de betreffende gemeente geldende gemiddelde waarde, plus de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Waar het tarief van die laatste

² CPB (2015), *Decemberraming 2015*, Den Haag.

heffingen geen vastrecht is zijn we uitgegaan van een driepersoonshuishouden met een gemiddeld waterverbruik en een gemiddelde afvalproductie.

De gemiddelde woonlasten lopen dit jaar met 0,6 procent op tot 679 euro, slechts 4 euro meer dan vorig jaar. Dit is een iets grotere procentuele stijging dan vorig jaar. Gecorrigeerd voor inflatie is sprake van een daling met 0,3 procent (figuur 1).³

Figuur 1 Woonlastenontwikkeling grote gemeenten sinds 2002 (in procenten)

De woonlastenstijging komt in de eerste plaats doordat de rioolheffing stijgt met 1,9 procent (3 euro). De gemiddelde ozb-aanslag stijgt met 1,5 procent (3 euro). De afvalstoffenheffing daalt en wel met 0,8 procent (2 euro).

De woonlasten zijn in absolute termen het laagst in 's-Gravenhage (549 euro) en het hoogst in Delft (832 euro). Dertien gemeenten verlagen de woonlasten, Venlo het meest (2,0 procent). De woonlasten stijgen het meest in Amersfoort (8,2 procent).

Van het geheel van de bijkomende woonlasten (dus naast huur of financiering eigen woning) nemen de gemeentelijke lasten overigens slechts een beperkt deel voor hun rekening (17 procent in 2015).⁴ Energie en water is veruit de grootste post.

³ De samenstelling van de groep grote gemeenten is gedurende de jaren die in de figuur zijn vertegenwoordigd wel enigszins gewijzigd.

⁴ Zie *Atlas van de lokale lasten 2015*, COELO, Groningen, 2015.

3. Tarieven

3.1. Onroerendezaakbelastingen

Voor eigenaren van woningen bedragen de ozb-tarieven van de grote gemeenten in 2016 gemiddeld 0,1213 procent van de economische waarde (tabel 2). Amsterdam heeft het laagste tarief (0,05719 procent), Nijmegen het hoogste (0,2636 procent).

De gemiddelde aanslag voor eigenaren van woningen stijgt, gecorrigeerd voor de waardeontwikkeling van woningen, met 1,5 procent. Gemiddeld betaalt een huiseigenaar 233 euro. Alkmaar verlaagt de ozb het meest (met 2,9 procent; tabel 2). De grootste verhoging vinden we in Amersfoort (10,7 procent). Amersfoort staat onder preventief toezicht van de provincie en wil door de hogere opbrengsten een sluitende begroting krijgen.⁵

Voor niet-woningen bedraagt het tarief voor zakelijk gerechtigden in de grote gemeenten gemiddeld 0,2939 procent en dat voor gebruikers 0,2271 procent (tabel 2). Alpen aan den Rijn heeft het laagste tarief voor zakelijk gerechtigden (0,1799 procent). Lelystad heeft het hoogste tarief voor zakelijk gerechtigden (0,6895 procent). Gebruikers betalen in deze gemeente geen ozb aan de gemeente. In de kadernota 2012 van deze gemeente is besloten om het tarief voor gebruikers in een periode van 5 jaar (2012 t/m 2016) af te bouwen onder gelijktijdige verhoging van het tarief voor zakelijk gerechtigden voor niet-woningen. Het tarief voor gebruikers is dit jaar op 0 gezet. Overigens is Lelystad niet de enige grote gemeente die de heffing voor gebruikers afschaft. Ook Nijmegen gaat het gebruikersdeel van de ozb afschaffen. Het hoogste tarief voor gebruikers wordt geheven in Leiden (0,42846 procent).

In 2008 is de maximering van de ozb-tarieven afgeschaft. Gemeenten mogen zelf hun tarieven bepalen. Afgesproken is echter dat de macro-opbrengst van de ozb (dus de opbrengst in alle gemeenten samen) niet meer mag stijgen dan de som van de reële trendmatige groei van het bbp en de prijsontwikkeling van de nationale bestedingen (de zogenoemde macronorm). Voor 2016 levert dit een maximaal stijgingspercentage op van 2,7.⁶ De macronorm is niet in wetgeving vastgelegd. In een bestuursakkoord met de VNG is afgesproken dat bij overschrijding van de macronorm het volume van het gemeentefonds kan worden verlaagd. Dat is nog nooit gebeurd.

In 2014 is de macronorm onroerendezaakbelasting geëvalueerd. De conclusie van de evaluatie is dat de macronorm geen effectief beheersinstrument is. Toch wordt de macronorm nog steeds gehanteerd. Ook in 2015 werd de macronorm overschreden. In 2015 is daarnaast discussie gevoerd over aanpassingen van de rijksbelastingen en

⁵ Zie Amersfoort verhoogt lokale lasten, *Binnenlands Bestuur*, 29 april 2015, <http://www.binnenlandsbestuur.nl/bestuur-en-organisatie/nieuws/amersfoort-verhoogt-lokale-lasten.9472763.lynkx>.

⁶ Bron: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, *Septembercirculaire Gemeentefonds 2015*, blz. 33.

uitbreiding van het gemeentelijk belastinggebied. Er bleek echter onvoldoende draagvlak te zijn voor structurele verandering van de rijksbelastingen en op korte termijn uitbreiden van het gemeentelijke belastinggebied. De macronorm voor de ozb wordt daarom ook in 2016 gehanteerd.

In 2015 is een overschrijding van de macronorm geconstateerd van totaal 43,5 miljoen euro. Ook in 2012, 2013 en 2014 werd de macronorm overschreden. De overschrijding werd telkens in mindering gebracht op de nieuwe macronorm. De overschrijding uit 2015 wordt opnieuw in mindering gebracht op de ruimte voor 2016 waardoor de macronorm dit jaar 1,57 procent bedraagt.⁷

De totale stijging van de ozb-opbrengst in de grote gemeenten bedraagt 1,75 procent en ligt daarmee boven de macronorm. Die norm geldt echter voor alle gemeenten samen, inclusief de kleinere gemeenten.

⁷ Bron: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, *Septembircirulaire Gemeentefonds 2015*, blz. 33..

Tabel 2 Ozb

	Tarief eigenaar woning ¹	Tarief gebruiker niet-woning ¹	Gemiddelde aanslag woning ²	Mutatie	
Almere	0,15260	0,28630	0,23000	274,68	0,9%
Alkmaar	0,09800	0,24400	0,20000	179,33	-2,9%
Alphen a/d Rijn	0,12450	0,18270	0,15880	266,11	1,4%
Amersfoort	0,14250	0,29490	0,24070	317,79	10,7%
Amsterdam	0,05719	0,17990	0,14383	144,49	0,0%
Apeldoorn	0,14480	0,37830	0,29930	296,88	2,5%
Arnhem	0,20030	0,50360	0,16790	341,14	-0,7%
Assen	0,18160	0,35330	0,28530	289,03	3,8%
Breda	0,10280	0,19810	0,15840	235,23	-1,2%
Delft	0,15500	0,29442	0,23580	278,47	9,4%
Deventer	0,15240	0,37560	0,30340	279,57	3,9%
Dordrecht	0,13010	0,22900	0,18690	202,84	0,3%
Ede	0,12240	0,20160	0,16110	280,77	-0,4%
Eindhoven	0,09733	0,20915	0,16492	203,71	3,4%
Emmen	0,20860	0,29680	0,25040	309,04	-1,1%
Enschede	0,17080	0,38290	0,31500	262,81	1,0%
Groningen	0,17150	0,46010	0,37050	266,68	1,4%
Haarlem	0,11833	0,28655	0,22906	268,89	0,9%
Haarlemmermeer	0,10814	0,31159	0,26836	268,87	0,6%
Leeuwarden	0,16891	0,39801	0,31841	225,03	-1,4%
Leiden	0,17140	0,42898	0,42846	352,11	-1,7%
Lelystad	0,20140	0,68950	0,00000	320,87	0,9%
Maastricht	0,13500	0,24700	0,20100	244,06	0,9%
Middelburg	0,11730	0,24810	0,19960	202,97	8,9%
Nijmegen	0,26360	0,59470	0,24660	485,02	9,2%
Rotterdam	0,12860	0,31970	0,26430	191,51	-0,1%
's-Gravenhage	0,06770	0,24450	0,20630	126,44	0,0%
's-Hertogenbosch	0,09960	0,28190	0,22580	227,88	1,4%
Sittard-Geleen	0,18240	0,46010	0,35090	286,61	0,9%
Tilburg	0,10500	0,19900	0,16860	189,95	-0,9%
Utrecht	0,10960	0,32410	0,26180	232,12	0,4%
Venlo	0,20210	0,30770	0,24710	357,31	3,3%
Westland	0,13210	0,21110	0,15710	316,21	3,3%
Zaanstad	0,14950	0,32360	0,25720	263,06	1,1%
Zoetermeer	0,18770	0,39630	0,30800	349,86	0,7%
Zwolle	0,13250	0,31760	0,25690	264,71	0,4%
Laagste	0,05719	0,17990	0,00000	126	-2,9%
Gemiddelde	0,12131	0,29390	0,22711	233	
Hoogste	0,26360	0,68950	0,42846	485	10,7%

¹ Tarief als percentage van woz-waarde.

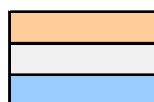
² In euro's

Legenda:

Relatief hoog

Rond de mediaan

Relatief laag

3.2. Afvalstoffenheffingen

Eénpersoonshuishoudens betalen in de grote gemeenten gemiddeld 225 euro aan afvalstoffenheffing. In Nijmegen is het éénpersoonstarief het laagst (49 euro) en in Rotterdam het hoogst (321 euro).

Meerpersoonshuishoudens betalen in de grote gemeenten gemiddeld 283 euro. Dat is 0,8 procent minder dan vorig jaar. Nijmegen heeft opnieuw het laagste tarief (95 euro) en Rotterdam het hoogste tarief (347 euro).

Elf gemeenten verlagen het tarief. Nijmegen verlaagt het tarief net als in 2015 het meest (27,4 procent). De gemeente kiest er voor om gebruikers van woningen en bedrijven te ontzien bij de lokale lasten door de lasten te verschuiven naar eigenaren. De kosten van afvalinzameling worden daarom de komende jaren in steeds grotere mate worden gedekt uit de ozb-opbrengsten en in mindere mate uit de afvalstoffenheffing.

In Sittard-Geleen stijgt het bedrag dat een meerpersoonshuishouden betaalt het sterkst (10,5 procent). In Sittard-Geleen betalen huishoudens een bedrag per kilo gft- en restafval en ook voor iedere lediging van een container met restafval. De stijging komt doordat huishoudens veel meer gaan betalen voor iedere kilo restafval die zij aanbieden. Het tarief voor een kilo gft-afval daalt. De gemeente wil zo afvalscheiding stimuleren. Bij het huidige gemiddelde afvalaanbod door huishoudens betekent dit dat meerpersoonshuishoudens gemiddeld meer betalen.

Tariefverlagingen houden vaak verband met het doorberekenen van lagere verwerkingskosten van huishoudelijk afval. Voor veel gemeenten zijn de kosten van afvalinzameling en -verwerking lager naarmate huishoudens het afval beter scheiden. Gemeenten experimenteren daarom met nieuwe methoden van afvalinzameling om afvalscheiding door huishoudens te bevorderen.⁸ Tariefstijgingen kunnen onder meer worden veroorzaakt door het verhogen van de kostendekking of door meer kosten aan de afvalstoffenheffing toe te rekenen.

⁸ Een voorbeeld is het omgekeerde inzamelen. De afvalstromen die recyclebaar zijn worden bij omgekeerd inzamelen huis-aan-huis opgehaald. Het restafval moet een huishouden zelf wegbrengen, bijvoorbeeld naar een verzamelcontainer.

Tabel 3 Reinigingsheffing huishoudens

	Tarief éénpersoons- huishouden ¹	Mutatie	Tarief meerpersoons- huishouden ¹	Mutatie
Almere	318,65	2,3%	318,65	2,3%
Alkmaar	157,56	4,4%	255,00	5,7%
Alphen a/d Rijn	175,56	-10,0%	253,08	-5,0%
Amersfoort	201,60	4,0%	252,00	5,0%
Amsterdam	235,00	-2,1%	313,00	-2,2%
Apeldoorn	194,75	3,4%	265,46	-3,5%
Arnhem	181,68	0,4%	245,16	0,4%
Assen	159,85	0,1%	230,42	0,1%
Breda	213,84	-2,5%	316,56	-2,4%
Delft	216,35	3,3%	338,95	3,3%
Deventer	218,63	-2,6%	335,98	7,0%
Dordrecht	269,52	4,4%	269,52	4,4%
Ede	201,60	0,0%	248,52	0,0%
Eindhoven	171,45	2,1%	247,10	2,5%
Emmen	242,19	0,3%	276,15	0,3%
Enschede	269,04	-1,8%	303,36	-1,6%
Groningen	238,32	0,0%	336,00	0,0%
Haarlem	203,16	-4,8%	337,20	-4,8%
Haarlem mermeer	256,80	0,7%	325,20	0,7%
Leeuwarden	168,35	0,0%	252,53	0,1%
Leiden	147,08	0,8%	276,00	0,8%
Lelystad	237,26	0,9%	280,42	0,9%
Maastricht	273,08	0,9%	307,69	0,6%
Middelburg	260,46	3,0%	286,90	3,0%
Nijmegen	48,62	-37,0%	94,80	-27,4%
Rotterdam	321,20	-7,4%	346,90	-3,6%
's-Gravenhage	233,88	0,0%	287,64	0,0%
's-Hertogenbosch	194,76	0,0%	242,64	0,0%
Sittard-Geleen	210,11	4,9%	302,70	10,5%
Tilburg	247,06	-2,3%	247,06	-2,3%
Utrecht	205,05	1,0%	242,84	1,1%
Venlo	118,43	-12,7%	197,39	-12,7%
Westland	169,44	0,0%	213,84	0,0%
Zaanstad	279,69	0,0%	279,69	0,0%
Zoetermeer	222,64	0,2%	265,08	0,2%
Zwolle	212,48	-1,3%	265,60	-1,3%
Laagste	49	-37,0%	95	-27,4%
Gemiddelde	225		283	
Hoogste	321	4,9%	347	10,5%

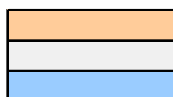
¹ In euro's

Legenda:

Relatief hoog

Rond de mediaan

Relatief laag

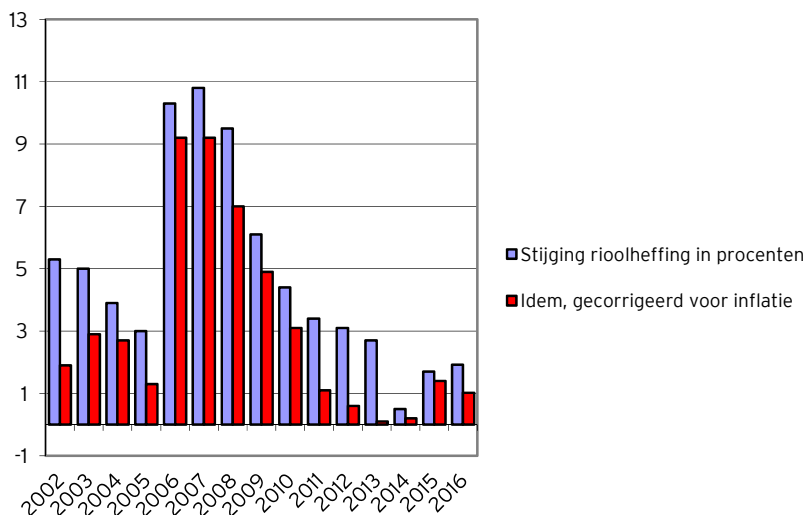
3.3. Rioolheffing

De rioolheffing kan zowel aan de gebruiker als aan de eigenaar van een pand worden opgelegd. Wij nemen hier beide tarieven samen.

In de grote gemeenten betalen éénpersoonshuishoudens met gemiddeld 160 euro bijna net zoveel aan rioolheffing als meerpersoonshuishoudens (163 euro) (tabel 4). Dat komt doordat veel grote gemeenten geen onderscheid maken tussen kleine of grote huishoudens. Voor éénpersoonshuishoudens bedraagt het laagste tarief 66 euro (Leiden, waar de opbrengst uit de rioolheffing maar een deel van de kosten van de riolering dekt), voor meerpersoonshuishoudens bedraagt het laagste tarief 108 euro (Zwolle). Het hoogste tarief - zowel voor éénpersoonshuishoudens als voor meerpersoonshuishoudens - is 280 euro (Zaanstad).

Het gemiddelde tarief voor meerpersoonshuishoudens ligt 3 euro (1,9 procent) hoger dan vorig jaar. Gecorrigeerd voor inflatie (0,9 procent) is dit een stijging van 1,0 procent. In eerdere jaren steeg de rioolheffing doorgaans aanzienlijk meer dan de inflatie (zie figuur 2)

Figuur 2 Stijging rioolheffing grote gemeenten sinds 2002 (in procenten)

De mutatie voor meerpersoonshuishoudens varieert van een daling met 4,1 procent (in Apeldoorn) tot een verhoging met 8,6 procent (in Amersfoort). Apeldoorn zet een deel van de reserves in om de kosten van de riolering te dekken. De tarieven kunnen

daardoor dit jaar worden verlaagd. Amersfoort rekent meer kosten toe aan de rioolheffing dan in 2015, waardoor de tarieven stijgen.⁹

Ook voor éénpersoonshuishoudens daalt het tarief het sterkst in Apeldoorn (4,1 procent). In Lelystad stijgt het tarief voor éénpersoonshuishoudens het sterkst. Lelystad kende tot 2015 een tarief voor éénpersoonshuishoudens en een tarief voor meerpersoonshuishoudens. Hier is verdere differentiatie in aangebracht, voor twee- en vierpersoonshuishoudens gelden nu ook afzonderlijke tarieven. De gemeente wil op deze manier toewerken naar een gelijk tarief voor alle huishoudens.¹⁰

⁹ Begroting 2016, Amersfoort, <http://www.amersfoort-telt.nl/2016/lokale-lasten/raad?nrd=1>

¹⁰ Kadernota 2016-2019, Lelystad, blz. 62.

Tabel 4 Rioolheffing

	Tarief éénpersoons- huishouden	Mutatie	Tarief meerpersoons- huishouden	Mutatie
Almere	136,61	3,0%	136,61	3,0%
Alkmaar	128,70	2,1%	128,70	2,1%
Alphen a/d Rijn	160,80	8,5%	220,08	8,5%
Amersfoort	123,10	8,6%	123,10	8,6%
Amsterdam	150,90	1,0%	150,90	1,0%
Apeldoorn	133,68	-4,1%	133,68	-4,1%
Arnhem	167,59	-1,2%	167,59	-1,2%
Assen	189,48	1,3%	189,48	1,3%
Breda	192,84	5,0%	192,84	5,0%
Delft	214,37	3,5%	214,37	3,5%
Deventer	171,36	-2,6%	171,36	-2,6%
Dordrecht	171,81	0,6%	171,81	0,6%
Ede	166,49	0,0%	166,49	0,0%
Eindhoven	144,00	0,0%	144,00	0,0%
Emmen	172,00	-1,3%	172,00	-1,3%
Enschede	209,16	5,8%	209,16	5,8%
Groningen	145,34	4,7%	145,34	4,7%
Haarlem	156,30	-0,4%	156,30	-0,4%
Haarlemmermeer	122,16	2,0%	122,16	2,0%
Leeuwarden	141,54	0,3%	171,80	0,1%
Leiden	66,04	0,8%	122,94	0,8%
Lelystad	73,80	61,0%	130,96	4,1%
Maastricht	177,87	1,0%	177,87	1,0%
Middelburg	181,96	2,5%	181,96	2,5%
Nijmegen	152,72	3,5%	152,72	3,5%
Rotterdam	183,60	2,6%	183,60	2,6%
's-Gravenhage	135,37	1,5%	135,37	1,5%
's-Hertogenbosch	110,41	1,3%	110,41	1,3%
Sittard-Geleen	183,10	3,2%	183,10	3,2%
Tilburg	116,97	4,7%	116,97	4,7%
Utrecht	233,51	1,1%	233,51	1,1%
Venlo	172,98	1,2%	172,98	1,2%
Westland	195,09	1,0%	230,49	1,0%
Zaanstad	280,48	0,0%	280,48	0,0%
Zoetermeer	108,07	8,0%	108,07	8,0%
Zwolle	107,89	2,0%	107,89	2,0%
Laagste	66	-4,1%	108	-4,1%
Gemiddelde	160		163	
Hoogste	280	61,0%	280	8,6%

¹ In euro's

Legenda:

Relatief hoog	
Rond de mediaan	
Relatief laag	

4. Woonlasten

4.1. Definitie

Tellen we voor een huishouden ozb, afvalstoffenheffing en rioolheffing op, en verminderen we dit met een eventuele heffingskorting,¹¹ dan ontstaat een indicator voor de woonlasten. Wij gaan hier uit van een meerpersoonshuishouden in een eigen woning met een in de desbetreffende gemeente geldende gemiddelde waarde.

4.2. Omvang en ontwikkeling

Gemiddeld bedragen de woonlasten in de grote gemeenten 679 euro (tabel 5). Dat is 0,6 procent (4 euro) meer dan vorig jaar. Zoals figuur 3 laat zien zijn de woonlasten het laagst in 's-Gravenhage (549 euro) en het hoogst in Delft (832 euro).

De woonlasten dalen het sterkst (met 2,0 procent, 15 euro) in Venlo, zie figuur 4. Dat komt met name doordat de meeste huishoudens een lager bedrag betalen voor de afvalstoffenheffing omdat de gemeente in de jaren 2016 tot en met 2018 een deel van de kosten dekt uit de reserves. De tarieven van de afvalstoffenheffing konden daarom in 2016 worden verlaagd.

De grootste verhoging vindt plaats in Amersfoort (8,2 procent, 52 euro). Dat komt vooral doordat de ozb en rioolheffing beide sterk stijgen als gevolg van bezuinigingen door de gemeente (ozb 10,7 procent, 30 euro en rioolheffing 8,6 procent, 10 euro).

¹¹ Geen van de onderzochte grote gemeenten hanteert een heffingskorting.

Tabel 5 Woonlasten meerpersoonshuishouden

In woning met gemiddelde waarde (euro)

Ozb-Eigenaar (euro's)	Reinigingsheffing (euro's) ¹	Rioolheffing (euro's) ¹	Woonlasten (euro's) ¹	Mutatie in procenten	Mutatie in euro's	
Almere	274,68	318,65	136,61	729,94	1,9%	13,48
Alkmaar	179,33	255,00	128,70	563,03	2,0%	11,08
Alphen a/d Rijn	266,11	253,08	220,08	739,27	1,1%	7,72
Amersfoort	317,79	252,00	123,10	692,90	8,2%	52,43
Amsterdam	144,49	313,00	150,90	608,39	-0,9%	-5,51
Apeldoorn	296,88	265,46	133,68	696,02	-1,2%	-8,22
Arnhem	341,14	245,16	167,59	753,89	-0,5%	-3,65
Assen	289,03	230,42	189,48	708,93	1,9%	13,13
Breda	235,23	316,56	192,84	744,63	-0,2%	-1,50
Delft	278,47	338,95	214,37	831,79	5,3%	42,09
Deventer	279,57	335,98	171,36	786,91	3,7%	27,86
Dordrecht	202,84	269,52	171,81	644,17	2,0%	12,94
Ede	280,77	248,52	166,49	695,78	-0,2%	-1,05
Eindhoven	203,71	247,10	144,00	594,81	2,2%	12,89
Emmen	309,04	276,15	172,00	757,19	-0,6%	-4,88
Enschede	262,81	303,36	209,16	775,33	1,2%	8,96
Groningen	266,68	336,00	145,34	748,02	1,4%	10,21
Haarlem	268,89	337,20	156,30	762,39	-2,0%	-15,40
Haarlemmermeer	268,87	325,20	122,16	716,23	0,9%	6,42
Leeuwarden	225,03	252,53	171,80	649,36	-0,4%	-2,89
Leiden	352,11	276,00	122,94	751,05	-0,4%	-2,77
Lelystad	320,87	280,42	130,96	732,25	1,4%	10,33
Maastricht	244,06	307,69	177,87	729,62	0,8%	5,88
Middelburg	202,97	286,90	181,96	671,83	4,6%	29,32
Nijmegen	485,02	94,80	152,72	732,54	1,4%	10,32
Rotterdam	191,51	346,90	183,60	722,01	-1,1%	-8,29
's-Gravenhage	126,44	287,64	135,37	549,45	0,4%	2,09
's-Hertogenbosch	227,88	242,64	110,41	580,93	0,8%	4,49
Sittard-Geleen	286,61	302,70	183,10	772,40	5,0%	37,12
Tilburg	189,95	247,06	116,97	553,98	-0,4%	-2,40
Utrecht	232,12	242,84	233,51	708,47	0,8%	5,79
Venlo	357,31	197,39	172,98	727,68	-2,0%	-15,17
Westland	316,21	213,84	230,49	760,53	1,7%	12,49
Zaanstad	263,06	279,69	280,48	823,23	0,4%	2,97
Zoetermeer	349,86	265,08	108,07	723,01	1,5%	11,04
Zwolle	264,71	265,60	107,89	638,20	-0,1%	-0,34
Laagste	126	95	108	549	-2,0%	-15,40
Hoogste	485	347	280	832	8,2%	52,43
Gemiddelde	233	283	163	679		
<i>Mutatie gemiddelde</i>	1,5%	-0,8%	1,9%	0,6%		
<i>Idem, in euro's</i>	3,44	-2,37	3,06	4,13		

¹ Meerpersoonshuishouden

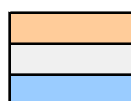
² Woonlasten zijn berekend als de som van ozb, rioolheffing en reinigingsheffing.

Legenda:

Relatief hoog

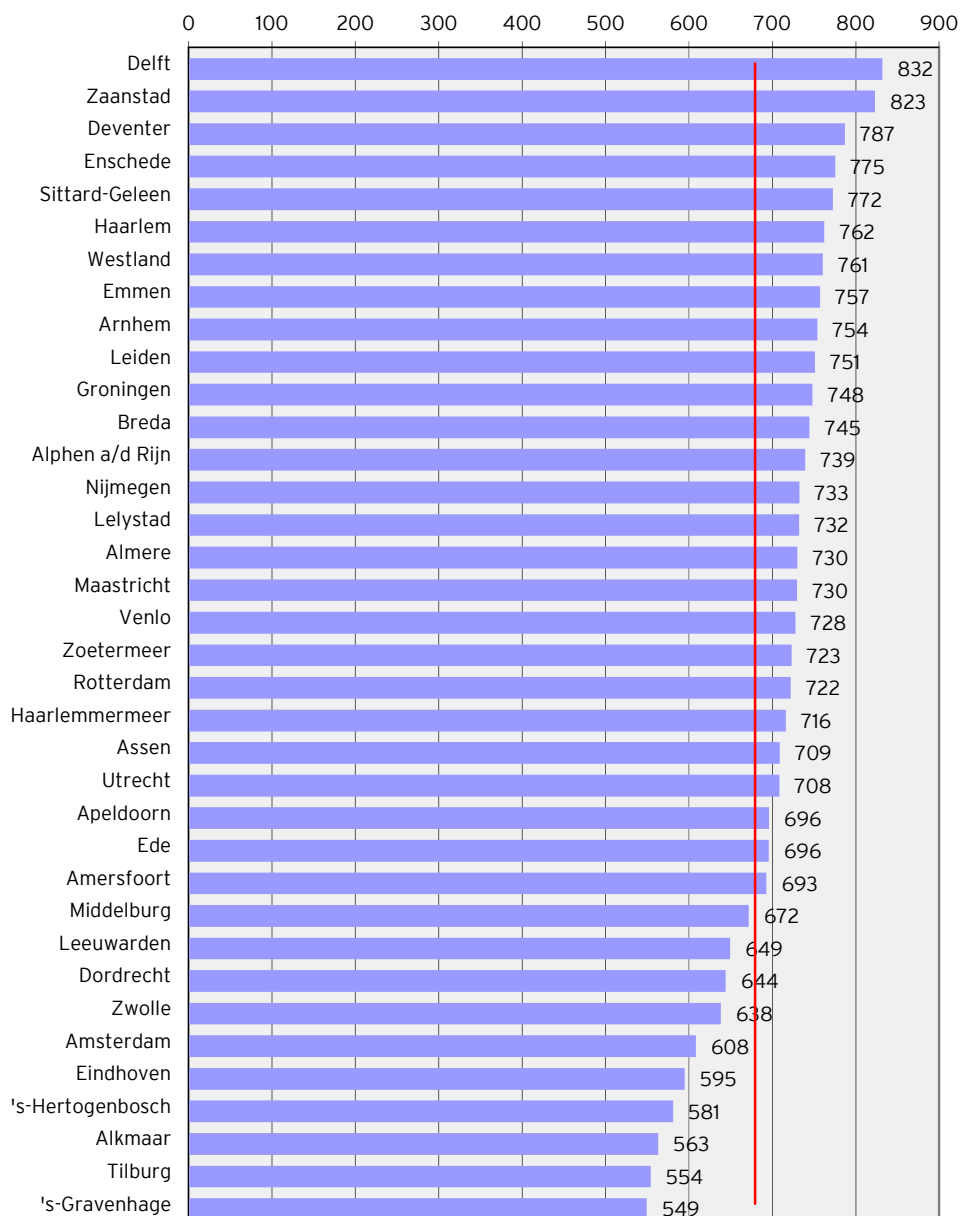
Rond de mediaan

Relatief laag

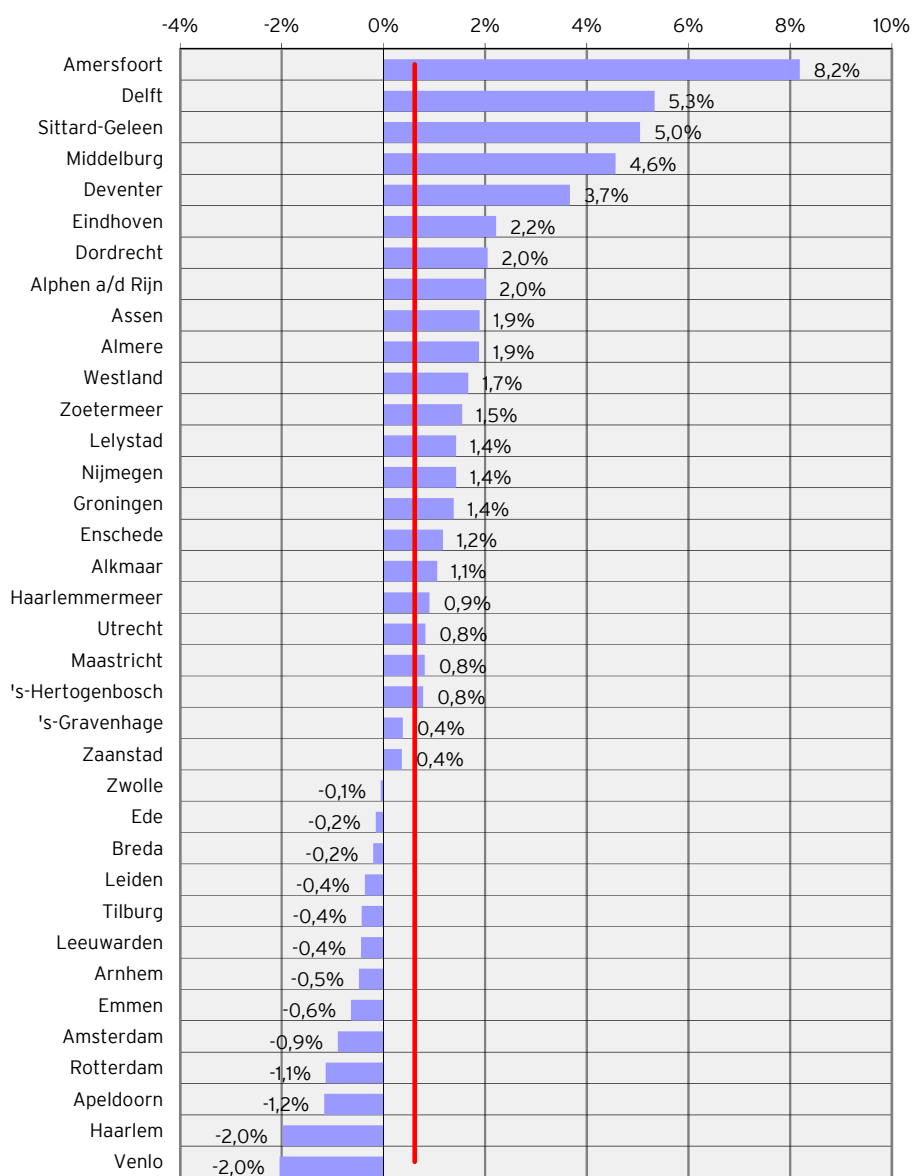
Figuur 3 Woonlasten van meerpersoonshuishouden per gemeente

In euro's. De rode lijn geeft het gewogen gemiddelde weer

Figuur 4 Mutatie woonlasten 2014-2015

In procenten. De rode lijn geeft het gewogen gemiddelde weer.

Verantwoording

Bij de berekeningen die ten grondslag liggen aan de gegevens in dit overzicht moesten op verschillende plaatsen uitgangspunten worden gekozen. Deze worden hieronder kort toegelicht.

Voor het inflatiepercentage is uitgegaan van de Decemberraming december 2015 van het CPB.

Gemiddelden

Alkmaar, Graft de Rijk en Schermer zijn in 2015 samengevoegd in een nieuwe gemeente Alkmaar. In 2015 werden voor de afvalstoffen- en rioolheffing voor de voormalige gemeenten nog verschillende tarieven gehanteerd. In dit overzicht zijn voor deze gemeente in 2015 gewogen gemiddelden gebruikt. Vanaf 2016 gelden in heel Alkmaar dezelfde tarieven.

Waar in dit overzicht sprake is van gemiddelden over gemeenten gaat het om gewogen gemiddelden. Alle tarieven worden, waar mogelijk, gewogen naar de relevante grondslag. De ozb-tarieven zijn dus gewogen naar woz-waarde, en reinigings- en rioolheffing naar aantal huishoudens. De gemiddelde woonlasten zijn bepaald door de gewogen gemiddelde ozb, afvalstoffenheffing en rioolheffing te sommeren.

Uitgangspunten waterverbruik en afvalaanbod

Daar waar tarieven gerelateerd zijn aan waterverbruik (rioolheffing) of afvalaanbod (afvalstoffenheffing) zijn veronderstellingen gemaakt om te komen tot jaarbedragen per huishouden. Hiervoor is zoveel mogelijk aangesloten bij landelijke gemiddelden. Het afvalaanbod wordt echter gecorrigeerd voor de invloed van diftar op het afvalaanbod. Huishoudens in gemeenten waar per kilo afval, vuilniszak of containerlediging wordt betaald (diftar) bieden over het algemeen minder afval aan dan huishoudens in andere plaatsen. Uit wetenschappelijk onderzoek zijn vuistregels af te leiden over het afvalaanbodverminderende effect van de verschillende diftarsystemen.

Diftar heeft bij de rioolheffing veel minder invloed dan bij de afvalstoffenheffing. Wij houden er daarom geen rekening mee. Waar van toepassing is voor een éénpersoonshuishouden uitgegaan van een waterverbruik van 46 kubieke meter. Bij een meerpersoonshuishouden gaan we uit van een omvang van drie personen en van een waterverbruik van 127 kubieke meter. Waar tot een verbruik van 250 kubieke meter hetzelfde tarief van toepassing is, spreken we van een vastrecht. Bij een tarief dat is gekoppeld aan de woz-waarde gaan we uit van de gemiddelde woningwaarde in de gemeente.

Onroerendezaakbelastingen

De ozb-aanslag per huishouden is berekend door uit te gaan van de gemiddelde woz-waarde in de betreffende gemeente. Die waarde wordt vermenigvuldigd met het relevante tarief.

De gemiddelde woz-waarde is berekend op basis van de gemiddelde waarde in het voorafgaande jaar (bron: CBS), verhoogd met het waardestijgingspercentage (bron: Waarderingskamer).

Aansluiting bij voorgaande editie

Het is mogelijk dat gegevens voor het jaar 2015 in dit overzicht niet precies overeenkomen met gegevens voor dat zelfde jaar in de vorige editie van dit overzicht. Dat komt doordat voor een aantal onderliggende gegevens (met name de gemiddelde woningwaarde) pas met enige vertraging definitieve cijfers beschikbaar komen. Voor elke editie worden steeds de meest actuele cijfers gebruikt die beschikbaar zijn. Alkmaar was vorig jaar buiten het onderzoek gehouden omdat de gemeente door een herindeling de tarieven pas laat in 2015 vaststelde. In 2016 is Alkmaar weer opgenomen.

COELO-rapporten kunnen worden gedownload van www.coelo.nl

Andere COELO-uitgaven:

Atlas van de lokale lasten. Verschijnt jaarlijks sinds 1997.

Atlas rijksuitkeringen aan gemeenten 2011, 2013 en 2015

Meer informatie over COELO en COELO-publicaties is beschikbaar via www.coelo.nl

COELO, postbus 800, 9700 AV Groningen, telefoon 050 3637018.